

Tatiana POTÎNG

CREDINȚE ȘI SUPERSTIȚII NEGATIVE ASOCIATE STĂRII „DE DAR”

Rezumat

Credințe și superstiții negative asociate stării „de dar”

Majoritatea studiilor autohtone dedicate credințelor și obiceiurilor populare în legătură cu nașterea atestă, pe de o parte, pregnanța sistemului de interdicții pe întreg arealul cultural românesc, pe de alta, un grad înalt de conservare a acestora de-a lungul timpului. În articolul dat se analizează diapazonul precauțiilor și superstițiilor prohibite din perioada preliminară nașterii care își află originea și explicația în statutul special al femeii în starea „de dar”. Pentru a diminua influențele malefice asupra femeii însărcinate, conștiința populară a formulat un adevărat cod comportamental, exprimat în convingerea că o femeie însărcinată nu trebuie să mintă, să blesteme, să fure și să se certe, deoarece toate aceste devieri de la normă pot deveni ulterior defecte ale copilului. O răspândire foarte largă au interdicțiile alimentare și tabuurile de contagiune, dictate de pericolul de contaminare sau transfer al anumitor caracteristici ale alimentelor sau animalelor atinse/lovite/pășite asupra viitorului copil. În concluzie, analiza mecanismelor de funcționare a interdicțiilor legate de sarcină demonstrează că tabuurile respective jalonează limitele dintre sacru și profan și asigură bunul mers al lucrurilor în această fază de maximă instabilitate din viața femeii și a comunității.

Cuvinte-cheie: credințe populare negative, tabuuri homeopatice, tabuul de contagiune, prohibiție, sacru și profan.

Резюме

Народные поверья и суеверия, связанные с состоянием «дара»

Большинство автохтонных исследований поверий и народных обычаев, связанных с рождением, свидетельствуют, с одной стороны, о серьезности системы запретов на всем румынском культурном пространстве, с другой стороны, о высокой степени их сохранности во времени. В этой статье анализируется ряд предосторожностей и запретительных суеверий во время беременности, которые обусловлены особым статусом женщины в состоянии «дара». Чтобы уменьшить влияние зла на беременную женщину, народное сознание сформулировало настоящий поведенческий кодекс, выраженный в убеждении, что она не должна лгать, ругаться, воровать и спорить, поскольку все эти отклонения от нормы могут впоследствии стать недостатками ребенка. Очень широкое распространение имеют запреты в области питания и контакта, продиктованные опасностью заражения или передачи определенных характеристик пищи или животных, которых коснулись / ударили / наступили на будуще-

го ребенка. Анализ механизмов функционирования запретов при беременности показывает, что эти табу сужают границы между священным и мирским и обеспечивают благополучный ход вещей на этом этапе максимальной нестабильности в жизни женщины и общества.

Ключевые слова: негативные поверья, гомеопатические табу, табу заражения, запрет, сакральное и профанное.

Summary

Folk beliefs and superstitions associated with pregnancy

The majority of autochthonous studies dedicated to popular beliefs and customs about birth reveal, on the one hand, the gravity of the interdiction system throughout the Romanian cultural area, on the other hand, a high degree of their conservation over time. This article analyzes the range of precautions and superstitions that were prohibited in the pre-natal period that originated and explained the special status of the woman in the “gift” state. In order to diminish the evil influence on the pregnant woman, the popular conscience has formulated a true behavioural code expressed in the belief that a pregnant woman should not lie, swear, steal, and argue, since all these deviations from the norm can later become defects of the child. Food prohibitions and contagious taboos have a wide spread. They were dictated by the danger of contamination or transfer of certain characteristics of the food or animals touched / hit / stepped on the future child. In conclusion, the analysis of the functioning mechanisms of pregnancy bans demonstrates that these taboos narrow the boundaries between the sacred and the profane and ensure good things in this phase of maximum instability in the life of the woman and the community.

Key words: negative popular beliefs, homeopathic taboos, taboo of contagion, prohibition, sacred and profane.

Este unanim acceptat că schimbările de stare a ființei umane pe parcursul vieții reprezintă momente de maximă turbulență și incertitudine. Obiceiurile și cutumele din cadrul riturilor de trecere au rolul de a diminua dezechilibrele și a proteja individul în fața forțelor malevolente care se declanșează în aceste perioade. Pentru a se evita interferența destabilizatoare dintre sacru și profan, „un întreg set de rituri are drept obiect realizarea acestei stări de separație, care este esențială din moment ce au drept funcție prevenirea amestecurilor și a apropiierilor nedorite, evitarea interferențelor dintre cele două domenii. Ele

nu pot impune decât abstenențe, adică acte negative. Din acest motiv, propunem denumirea de cult negativ pentru sistemul acestor rituri speciale; ele capătă, prin urmare, forma unei interdicții sau, cu un termen curent în etnografie, a unui tabu [7, p. 276].

Valența tabuurilor în cadrul riturilor de trecere, în special a celor legate de naștere, a constituit dintotdeauna un subiect de interes sporit pentru etnologi și antropologi. Arnold van Gennep, în capitolul rezervat acestui moment din viața individului, precizează că „aceste rituri au fost studiate în nenumărate rânduri, fără îndoială fiindcă ele sunt cele mai numeroase și, totodată, cele mai vizibile [10, p. 48]. Etnologul francez listează, totodată, și principalele prohibiții ale perioadei prenatale: „tabuurile alimentare, legate de cheltuieli, precum și cele sexuale” [10, p. 47].

Este de remarcat că J. G. Frazer, unul dintre primii cercetători ai tabuului, a apelat la un exemplu din spațiul românesc pentru a exemplifica forța de obstrucție a legăturilor din vestimentație din timpul nașterii: „La sașii din Transilvania, când o femeie se află în chinurile facerii, i se desfac toate nodurile de pe haine, crezându-se că i se va ușura nașterea; și cu aceeași intenție se deschid în casă toate încuietorile de la uși și lăzi” [9, p. 216].

Studiile și culegerile etnologilor români sunt, de asemenea, o dovadă vie a interesului pentru riturile și credințele negative ce însoțeau nașterea și confirmă pregnanța unui sistem de interdicții pe întreg arealul cultural românesc.

Volumul lui Simeon Florea Marian *Nașterea la români*, publicat la sfârșitul sec. XIX, rămâne până în prezent o carte de referință, în pofida numeroaselor carențe de metodă care i s-au imputat autorului. Expuse în ordine cronologică, datele folclorice prezentate de folcloristul român respectă tiparul lui Arnold van Gennep, riturile preliminare fiind urmate de practici rituale liminare și completate de rituri post-liminare, menite să definitiveze noul statut al individului. Deși nu s-a focusat în mod deliberat pe analiza și explicarea interdicției, Simeon Fl. Marian a descris cu generozitate superstițiile prohibite din timpul sarcinii și a lehoziei precum și sancțiunile care ar urma în cazul încălcării acestor prescripții.

La mai bine de un secol distanță de la acest studiu, Narcisa Știucă, în cartea *În pragul lumii albe*, dedicată, de asemenea, practicilor de la naștere, compară sistemul de superstiții de la nașterea copilului cu o „rețea de protecție constituită din interdicții și prescripții” [18, p. 174].

Cel mai recent studiu asupra obiceiurilor de naștere îi aparține Adinei Hulubaș care zăbovește în mod separat asupra tabuurilor impuse gravidei în satele din Moldova, dedicându-le un subcapitol întreg.

În afară de studiile etnografice tematice, o sursă demnă de luat în seamă în cercetarea sistemului de interdicții o constituie monografiile locale și zonale care oferă o imagine sincronică a riturilor de intrare în lume a copilului. Ar fi de menționat, în acest sens, volumele recente *De la naștere la moarte: rituri domestice și alte comportamente rituale contextualizate din județul Arad și Roșcani, un sat din mileniul III*, care dezvoltă stadiul actual de percepție și aplicare al credințelor prohibite de la naștere în satul românesc.

Și, în fine, trebuie menționate ca surse de importantă valoare, pentru reconstituirea fondului mitic primordial, culegerile de tradiții, credințe și superstiții în care se pune accentul pe latura magico-rituală a credințelor negative, în general, și a celor din cadrul obiceiurilor de la naștere, în special. Un volum mai puțin citat și tirajat, apărut la Buzău, cu un an înaintea cărții Elenei Sevastos, conține *Superstițiile poporului roman (deosebite credințe și obiceiuri)* adunate de George S. Ioneanu. Culegerea cuprinde, așa cum menționează autorul în prefață, un număr mic din „numărul cel mare al credințelor și obiceiurilor poporului român din diferite localități”. Este semnificativ că în primele două capitole dedicate „credințelor și obiceiurilor la femeile însărcinate” și celor de la „nașterea unui copil și la diferite etăți ale lui” se descriu o serie de interdicții valabile până în prezent.

De un real folos în studierea aspectului magico-ritual al subiectului vizat sunt culegerile lui Artur Gorovei *Credințe și superstiții ale poporului român* și Gh. F. Ciușanu *Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și nouă*, apărute aproape concomitent, acum un secol în urmă. Este de remarcat că etnologul român folosește termenul de tabu în anii când noțiunea abia intra în circuitul antropologilor din întreaga lume.

Această paletă diversă de materiale, culegeri și studii etnologice ne oferă posibilitatea unei analize sistemice a ceea ce înseamnă credințe negative, interdicții sau tabouri în cadrul obiceiurilor românești de la nașterea copiilor.

Primele interdicții se configurează încă în perioada prenatală și țin de legitimitatea momentului concepției copilului, deoarece „în lumea satului, procreația nu se putea face la întâmplare, ci exista un timp bun, timpul când se cuvenea, să fie procreat copilul, pentru a-i asigura normalitatea” [4, p. 22].

Conform tradiției, dacă pruncul a fost conceput într-un timp de interdicție sexuală, „cum sunt sărbătorile mari, vinerile oprite, el venea pe lume cu semnul stigmatului, a anormalității sale, adică se năștea cu coadă sau căiță pe cap. Ca urmare, despre acest

copil se spunea că poate comunica cu morții și că se va transforma în strigoi” [4, p. 22].

Narcisa Știucă, în paralela pe care o face între riturile procreării și cele ale semănatului, atrage atenția asupra interdicției de procreare în stare de ebrietate a bărbatului. „Este interesantă aici, din perspectiva formării unui comportament social moral bazat pe valori exemplare, ideea că starea de ebrietate, necurățenia - ceea ce include, adeseori, o anumită ținută cvasi-ceremonială - ar atrage efecte negative în plan individual, dar și comunitar” [18, p. 40].

În descrierea interdicțiilor în legătură cu sarcina, ar trebui să pornim de la tabuizarea lingvistică a cuvântului „gravidă” în comunitățile tradiționale românești. Pentru a defini starea fiziologică a femeii care se află în așteptarea unui copil, în popor, de obicei, se apelează la eufemisme și metafore, dintre care „a purcede grea” sau „a rămâne îngreunată” sunt cele mai frecvente. De exemplu, S. Fl. Marian, în studiul etnografic menționat, în maniera pudic populară consacrată, a numit sarcina „altă stare”, anexând, totodată, o listă întreagă de expresii și noțiuni eufemistice utilizate în diferite zone folclorice pentru a denumi starea gravidei.

În versiunea lingviștilor, eufemismul (tabuul lingvistic) este „o interdicție de vocabular care duce la înlocuirea unui cuvânt cu altul sau cu o perifrază metaforică ori cu o variantă formală, datorită unor motive mistico-religioase sau de pudoare” [6, p. 318]. Tendința de a evita rostirea cuvântului în mod direct vine din timpuri imemorabile și poate fi argumentată pe două paliere. În primul rând, dintr-un sentiment de frică față de misterul și sacrul creației în care este învăluită sarcina. Pe de altă parte, funcționează tabuul impurului legat de funcțiile sexual-fiziologice ale organismului din care face parte și reproducerea. Lista lui S. Fl. Marian denotă plenar ambele componente ale substratului cultural aflat la originea acestui tabu lingvistic: *grea, îngreunată, îngrecată, înstrăinată, încărcată, împovărată, groasă, în altă stare, neslobodă, în starea darului*. Varietatea analogiilor care stau la baza acestor eufemisme dezvăluie nu doar complexitatea semantică, ci și diversitatea simbolică atribuită acestei stări a femeii de conștiința populară.

Superstițiile negative din timpul sarcinii își află originea și explicația în statutul special al femeii în perioada prenatală despre care se consideră că „fiind congenital impură, este sacră în raport cu toți bărbații adulți și cu toate celelalte femei din clan, exceptând rudele sale apropiate, dacă este gravidă” [10, p. 23]. Starea deosebită, „de dar” a femeii însărcinate a fost descrisă într-o manieră sintetică de Narcisa Știucă ca având „statut bivalent numinos: vulnerabilitate și capacitate de divinație în același timp, fapt dovedit, pe

de o parte, de protecția magică și rituală exercitată, iar pe de altă parte, de recunoașterea lui de către ceilalți membri ai comunității tradiționale [18, p. 96].

Pentru a diminua influențele malefice asupra femeii însărcinate, conștiința populară a formulat un adevărat cod comportamental, exprimat printr-o serie de interdicții conform cărora o femeie însărcinată nu trebuie să mintă, să blesteme și să se certe, deoarece toate aceste devieri de la normă vor deveni ulterior taruri ale copilului.

Acest set de precauții, interdicții și tabuuri sunt menționate/descrise, cu mici variații, în majoritatea culegerilor și studiilor etnologice dedicate acestei perioade din viața femeii. De exemplu, S. Fl. Marian a indicat asupra caracterului imperativ al tabuurilor comportamentale și despre necesitatea respectării lor cu strictețe pe toată durata sarcinii: „Drept aceea, fiecare nevestă caută acum a se feri de toate acelea, care ar putea să-i fie atât ei cât și copilului ce-l poartă orișice scădere sau daună. Și această ferire împreună cu diferite datini și credințe apucate din moși strămoși durează tot timpul de când a simțit că a purces grea și până după naștere, atât în decursul ocupațiilor sale de toate zilele, cât și în timpul mâncării și al băutului, atât în decursul gătirii, preumblării și petrecerii, cât și în cel al odihnei, mai pe scurt, la orișicare ocaziune” [13, p. 10]. Se cere de menționat că unele superstiții în legătură cu primele luni de sarcină sunt de-a dreptul contradictorii. Conform unor credințe sarcina trebuie ascunsă până nu mișcă copilul, pentru a nu alerta forțele malefice sau pentru a nu sfida destinul prin anumite pregătiri prenatale. În contradicție cu aceasta, o altă superstiție prevede că femeia nu trebuie să-și ascundă sarcina, altfel copilul va fi mut.

Statutul învăluit de sacru și mister al gravidei și fătului, precum și frica de necunoscut, au generat apariția tabuurilor homeopatice, care, coroborate la diverse niveluri, formează un scut protector în jurul ființei în formare. În această privință Gh. F. Ciușanu considera că „dacă femeia a rămas grea, însărcinată, trebuie să fie atentă la o sumedenie de opriri superstițioase; altfel viața ori frumusețea viitorului copil sunt în primejdie [3, p. 274]. Cel mai frecvent invocat pericol pentru făt este afectarea integrității corporale, în mod special, prin semne „din născare”. Pentru a îndepărta această primejdie, femeia însărcinată trebuia să evite orice activitate care ar putea provoca nașterea copilului cu însemne native: nu trebuia să sufle în foc, să-și pună floare în păr sau la haină, să privească oameni urâți sau infirmi, pentru a nu naște un copil cu aceleași defecte, etc. Din același motiv gravidei îi era interzis să fure fructe, să le șteargă de rochie, sau să le atingă de burtă. „Dacă totuși din

cauza poftei furau fructe, în Chișineu-Criș gravidele obișnuiau să zică „Doi suntem, doi luăm” [4, p. 26].

Uimirea, angoasa, groaza, orice altă emoție excesivă erau, de asemenea, contraindicate femeii în „altă stare” drept care aceasta „nu avea voie nici să se mire pe ceva urât, ca nu cumva, prin similitudine, pruncul să ia urâciunea [4, p. 26] și nici nu trebuia să „umble în locuri unde ar putea vedea oameni sau lucruri „stră-ordinare” [13, p.10]. Se credea, de asemenea, că dacă spaima a fost provocată de foc, copilul nenăscut putea avea un hemangiom de forma flăcărilor. Tabuul propriu-zis, în acest caz, constă în gestul gravidei de a-și acoperi fața. Aproape toate studiile indică drept soluție protectoare, în această situație, ca femeia să-și amintească de sarcina pe care o poartă. Conștientizarea permanentă a sarcinii ca mijloc de decontaminare pentru cazurile de speriat, duce la ideea că, de fapt, esența ascunsă a acestui tabu constă în inadmisibilitatea uitării de către mamă despre sarcina pe care o poartă, iar „însemnarea” copilului poate fi considerată un soi de sancțiune magică pentru această nepermisă abatere.

Se crede că neatenția sau neglijența mamei pot afecta nu doar dezvoltarea fătului, ci și existența lui ulterioară. Deosebit de răspândite până în prezent sunt interdicțiile profilactice care influențează prin analogie durata vieții copilului. Pentru a nu scurta viața copilului, femeia gravidă nu trebuia să toarcă, să stea pe scări, sau să-și taie părul, toate aceste acțiuni descendente având o bogată încărcătură simbolică relaționată cu trecerea, căderea sau moartea.

Una dintre cauzele frecvente de frică a mamei în așteptarea copilului ținea de pericolul circulației (nașterea copilului cu cordonul ombilical în jurul gâtului) motiv pentru era interzisă trecerea peste anumite obiecte corelate prin formă cu cordonul ombilical (funie, sfoară). „Femeia însărcinată să nu treacă peste funie, că face copilul cu buricul încurcat” [5, p. 234]. „Femeia însărcinată să nu pună vreo legătură după cap ca s-o depeze, că are să facă copilul cu buricul peste cap”. [5, p. 50] Din aceeași cauză femeia nu trebuia să-și înnoade pletele, „Gestul echivalează cu „înnodarea sarcinii”, a copilului, care se încâlcește în burtă și moare” [12, p. 170].

Interdicțiile alimentare din perioada sarcinii sunt dictate de pericolul transferului anumitor caracteristici ale alimentelor asupra copilului. Se crede, astfel, că ingurgitarea hranei care și-a pierdut integritatea poate duce la apariția semnelor din naștere, iar consumul poamelor crude, poate provoca nașterea înainte de termen. Consumul de fructe păstăioase în zi de duminică, poate duce la nașterea unui copil „bolând și tâmp la minte”, de „carne netăiată din frigare” poate provoca „limba prinsă”, a „borșului

umplut în zi de sec”, apariția unui fel de „bubișoare numite focuri” [5, p. 235, 236]. Același principiu al analogiei stă la baza interdicției consumului de pești și melci, „că vor naște copii băloși și mucoși”, a aripilor de la pasăre, „ca să nu facă copilul boala aripilor” [5, p. 235]. Capacitatea imaginărilor colective de a proiecta similitudini este de-a dreptul uluitoare. Astfel, în anumite zone, se credea că gravida „nu trebuie să mănânce carne de capră, pentru a nu se sclinti picioarele copilului, carne de iepure, ca să nu doarmă copilul cu ochii deschiși, sau ciuperce, ca să nu aibă copilul pistrui pe față” [4, p. 26]. Este de remarcat că principiul corespondenței funcționează nu doar în relaționarea cu aspectul animalului, sau a produsului consumat, ci și cu procesul mâncatului, relevat în interdicția de a mânca din polonic, „ca să nu aibă pruncul gura largă” [5, p. 241].

O serie întregă de interdicții alimentare sunt generate de frica sarcinii gemelare despre care Adina Hulubaș consideră că „sugerează o informație culturală arhaică de tipul tabuului, sub învelișul considerentelor pragmatice potrivit cărora e mai dificil să crești doi copii odată” [12, p. 93]. În afară de acest argument practic, numeroase studii antropologice indică asupra unor superstiții negative în raport cu gemenii, considerați a fi înzestrați cu puteri magice [9, p. 141]. Conform altor credințe, în cazul nașterii gemenilor, unul dintre copii era predestinat morții timpurii, argument suplimentar pentru a fi evitată sarcina gemelară și pentru cultivarea unei rețele tabuizante profilactice care constă în principal în interdicția consumului de poame „îngemănate”, a colacilor care s-au lipit în cuptor, ouălor cu două gălbenușuri, etc. (S. Fl. Marian, A. Gorovei, Gh. F. Ciușanu, Ioneanu).

Această precauție sporită în privința nașterii de gemeni ar putea fi cauzată și de frica ancestrală a omului de anomalie. În fond, gemenii, asemeni copiilor cu însemne vizibile pe corp, sau a celor născuți cu căiță, reprezintă o deviere de la normă, de la modelul conținut în incantațiile propițiatoare de la scăldat. Un tip diferit de înrâurire prin comparație este reprezentat de magia prin contagiune, sau tabuul de contact, care se bazează pe principiul transferului anumitor caracteristici ale obiectelor, animalelor atinse/lovite/pășite asupra viitorului copil. Atingerea și proximitatea constituie canale directe de comunicare dintre cele două ființe umane, prin care se produce descărcarea energiilor sacre în sens negativ. Din aceste considerente femeia nu trebuie să calce pe topor, pe foc, pe mușuroaie de cărțițe, nu trebuie să treacă peste o funie, să stea jos pe prag, pe sac, etc.

Unul dintre cele mai des întâlnite tabuuri de contagiune interzicea femeii „în altă stare” contactul

cu animalele impure (câine, pisică, porc). Explicația cea mai frecventă este că pruncul ar putea prelua anumite caracteristici exterioare (pilozitate excesivă, voce lătrată, păr aspru) sau trăsături de caracter asemănătoare cu cele atribuite animalelor în cauză (câinos la inimă, viclean).

Superstițiile din perioada sarcinii includ și interdicția de a oferi/turna apă cuiva, crezându-se că femeia se va chinui mult și nu va reuși să nască, decât după ce va bea din pumnii celui care i-a dat de băut. Cercetătoarea Adina Hulubaș relaționează această interdicție cu imaginarul mitologic legat de circuitul cosmic al elementului primordial: „În plan magic, apa (specifică actului de geneză) a fost descompletată prin gestul vărsării și trebuie recuperată pentru a restabili echilibrul vieții în formare [12, p. 37]. Coroborată cu această interpretare, considerăm valabilă și perspectiva prin care accentul se pune pe gestul în sine de „a da” al femeii însărcinate. Această ipoteză este susținută și de interdicția similară conform căreia „mama îngreunată să nu dea cărbuni aprinși cuiva, că face copilul cu bube pe trup [5 p. 46]. Interdicțiile de a da, sau împrumuta în perioadele de tranziție a timpului cosmic (Ajunul, Paștele) sunt consemnate în mai toate studiile etnologice. Prin analogie, starea tranzitorie a femeii însărcinate impune aceeași interdicție ca formă a risipei, inadmisibilă în starea „de dar”.

Cvasigeneral și imperativ pentru femeia în pân-tecele căreia se dezvoltă o ființă nouă, era tabuul de contagiune cu defuncții și orice ar avea legătură cu moartea. Ca și în cazurile bazate pe principiul transferului de caracteristici ale animalelor, se considera că atingerea mortului ar putea duce la preluarea palorii acestuia, iar apropierea de moarte ar putea fi fatală pentru făt.

Spectrul interdicțiilor din timpul sarcinii se extinde și asupra activității sociale a femeii căreia îi este interzis să participe la evenimentele legate de moarte sau căsătorie. În mod expres femeia gravidă nu are dreptul să cunune sau să boteze pentru că „face legământ pentru copilul ei” nu pentru fini și-l expune astfel pericolului morții pe unul dintre copii (al ei, sau cel botezat).

Statutul special al femeii gravide impune anumite norme restrictive și asupra comunității. În opoziție cu interdicția de „a da” pentru femeia însărcinată, până în prezent este răspândită convingerea că a refuza o femeie însărcinată este un mare păcat: „Dacă o femeie îngreunată pofteste de la cineva vreun fel de mâncare sau băutură și acela nu-i dă, atunci, spun românii din Bucovina, că e păcatul celui ce nu i-a dat. Cu cât e femeia mai pofcioasă, cu atât și păcatul respectivului este mai mare” [13, p. 13]. Consecința

încălării acestui tabu, aparent fără nicio legătură cu fapta, este „că au să-ți roadă șoarecii lucruri din casă”. Mult mai drastică este sancțiunea pentru cei care nu lăsau gravida să treacă înaintea lor. După S. FL Marrian persoana „care a trecut prin fața femeii însărcinate o va purta în spate pe lumea cealaltă” [13, p. 15].

Analizând credințele negative din timpul sarcinii se poate constata că, deși au caracter imperativ, încălcarea celor mai multe dintre aceste tabuuri nu este un păcat. Din această perspectivă ele ar putea fi încadrate în categoria interdicțiilor magice, după Durkheim. Antropologul francez distinge două tipuri de interdicții: religioase și magice, în funcție de consecințe: „Interdicția religioasă implică noțiunea de sacru. Ea provine din respectul pe care obiectul sacru îl inspiră și are drept scop să împiedice nerespectarea sa” [7, p. 277]. Încălcarea acestor interdicții „ar atrage după sine în mod mecanic unele dezordine materiale, considerate ca o sancțiune a actului său și de pe urma cărora vinovatul are a pătimi” [7, p. 276].

Spre deosebire de cele religioase, interdicțiile magice poartă un caracter utilitar pragmatic și „se întemeiază doar pe noțiunea întru totul laică de proprietate” [7, p. 277]. Ignorarea interdicției magice expune persoana la pericole și riscuri, crește vulnerabilitatea ei în fața forțelor malevolente, dar nu constituie o greșeală, căci „nu există păcat magic”. Pornind de la aceste premise, este păcat numai sfidarea stării sacre a femeii, pe când încălcarea prohibițiilor de către gravidă, deși sancționată de forțe magice, nu poate fi considerată un sacrilegiu.

Analiza comparativă diacronică a interdicțiilor în practicile de la naștere dezvoltă nu doar caracterul generalizat al fenomenului tabuului, ci și gradul înalt de conservare al acestor rituri și credințe, pe studiul mecanismelor de funcționare a interdicțiilor din perioada „de dar” demonstrează că tabuurile respective jalonează limitele dintre sacru și profan și asigură bunul mers al lucrurilor în această fază de maximă instabilitate din viața femeii.

Referințe bibliografice

1. Bernea E. Sociologie și etnografie românească. Ordinea spirituală. București: Vremea, 2009.
2. Bratu An. Interdicții asociate elementelor primordiale în cadrul ritualurilor românești de naștere și de înmormântare. In: Transilvania, 2015, nr. 9, p. 70-76.
3. Ciușanu Gh. F. Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și noi. București: Saeculum, 2014.
4. Colta E.-R. De la naștere la moarte: rituri domestice și alte comportamente rituale contextualizate din județul Arad. București: Etnologică, 2015.
5. Credințe și superstiții românești după A. Gorovei și Gh. F. Ciușanu. Ediție de Irina Nicolau și Carmen

- Mihalache. Ed. a III-a. București: Humanitas, 2013.
6. Dobridor Gh. Constantinescu. Dicționar de termeni lingvistici. București: Teora, 1998.
 7. Durkheim E. Formele elementare ale vieții spirituale. Iași: Polirom, 1995.
 8. Eliade M. Sacrul și profanul. București: Humanitas, 1995.
 9. Frazer J. G. Creanga de aur. Vol. II. București: Minerva, 1980.
 10. Gennep A. V. Riturile de trecere. Iași: Polirom, 1996.
 11. Hulubaș A. Credințe și practici magice din ciclul obiceiurilor de naștere cercetate de S Fl. Marian. In: *Buletinul Științific al Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală a Moldovei*. Vol. 7 (20).
 12. Hulubaș A. Obiceiuri de naștere din Moldova: tipologie și corpus de texte. Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2012.
 13. Florea M. S. Nașterea la români. Studiu etnografic. București: Grai și Suflet – Cultura Națională, 1995.
 14. Mauss M. Eseu despre dar. Iași: Institutul European, 1993.
 15. Roșcani: un sat pentru mileniul III. Deva: Emia, 2000.
 16. Sevastos E. D. O. Literatură populară. Vol. II. București: Minerva, 1990.
 17. Superstițiile poporului roman (deosebite credințe și obiceiuri) adunate de George S. Ioneanu. Buzău: Editura librăriei moderne A. Davidescu, 1888.
 18. Știucă N. În pragul lumii albe. București: Centrul Național de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare, 2001.
- Tatiana Potîng** (Chișinău, Republica Moldova).
Doctor în filologie, conferențiar, Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”.
- Татьяна Потынг (Кишинев, Республика Молдова).
Доктор филологии, конференциар, Государственный университет им. Дмитрия Кантемира.
- Tatiana Potîng** (Chisinau, Republic of Moldova).
PhD of Philology, Associate Professor, State University “Dimitrie Cantemir”.
- E-mail:** tat.potyng@gmail.com